

učitelj, pozdravljena na našem zborovanju! — Ne bo nič! Slovenski kmet, pa delavec nimata v četrtek dopoldne časa! Če bi ju res hoteli imeti v svoji sredi, bi napravili zborovanje v nedeljo!

Pa veš ti, slovenski kmet in delavec, zakaj ne napravijo svojega zborovanja v nedeljo? — Vidiš, to je tako: ti si masa, na katero „se opira slovenski krščansko misleči učitelj — duhovščina je pa tudi masa“, na katero se še bolj opira „krščansko misleči učitelj“, duhovščina pa nima ob nedeljah časa; no, in zato — adijo, ti slovenski kmet in delavec! Lahko pa vidiš, da je tako vabilo humbug in hinavščina!

„Koga pa naj še vabimo?“ — se vpraša članekar! Res je vabil že precej ljudi, Slomškarjem je zaklical: Vsi na krov! Vabil je učiteljstvo, ki ni v njegovih vrstah, pa je še „verno“, vabil je „prečastito“ duhovščino, slovenskega kmeta in delavca — koga pa naj še vabi? — Tu se je pokazal Slomškar spet v pravi luči — zatajil je vse one, ki jih je vabil tudi iz letaki in posebnimi pismi — vabil je pismeno vse župane, predsednike krajnih šolskih svetov, izobraževalna društva, marijine mladeniče in marijine device, pevška društva in „čuke“ — vse te je vabil pa zatajil jih je v — „Slovenca“ jih ne omenja — za javnost so mu vse te osebe in korporacije preničeve, zato jih javno ne vabil „Prav srčno pa vabim tudi krščansko misleče (mosleminsko misleči so izključeni) c. kr. profesorje.“ ... „Dalje vabimo naše dijaštvo.“ Tako vabi članekar vladno in vse sloje človeške družbe, da bi potem udaril na veliki zvon in razglasil po svetu: glejte vsi so z nami — narod je na naši strani — z nami je masa! V duhu že vidi članekar vse te mase okolo sebe in prej upadlo srce mu je izlezlo iz hlač, zraste mu pogum, ki si ga je moral delati v začetku članka na umeten način, napne drugo struno, ko se spomni slednjic tudi še ljudskih poslancev! —

„Na našem zborovanju hočemo videti tudi naše ljudske poslance!“ Saperlot! — to je pa drug ton! Tako se govori — kaj? — Ta odločen imperativ — ta še nam imponuje! Druge stanove vabi — poslanecem pa dikтира! Tako je prav — smo rekli! Prost bodi, neodvisen, stoječ na lastnih nogah, zavedajoč se lastne moči! Tako smo si mislili, ko smo čitali te vrste. Toda kmalu nato se članekar izda, da ga je notranja jeza, keš, sramota privedla do te osornosti, s katero hoče imeti na zborovanju tudi poslance „iz obeh zbornic“! „Kakor se vam je dne 13. junija izročilo slovensko ljudstvo, tako smo se vam izročili tudi mi!“ — Da, da, slomškarji! — izročili ste se — prodali ste se — usuznili ste se! Zato pa le zborujte v senci „prečastite“ duhovščine, le opirajte se nanjo — krščansko misleči učitelji — opirajte se na našega delavca in kmeta — o, le opirajte se, saj nimate več lastnih tal pod sabo, saj ne stojite več na lastnih nogah, kakor blodeče duše tavate okolo, povešenih oči, ker se ne upate več pogledati v lice svojim tovarišem, ki ste bili nekaj z njimi enakih misli, enakih nazorov! Opirajte se na duhovščino in njeno stranko, saj edino ta vas more še držati — če ta vas pusti — padete — razpade slomškarija! Pa ne bojte se še sedaj — „prečastita“ duhovščina bo vas še držala, držala vas bo dokler bo vas potrebovala, ko pa vas izžame in koji boste nepotrebni, vas vrže proč kot izžeto limono! — In to je tista bodočnost, ki jo bo pokazala slomškarija ob svojem zborovanju 7. septembra.

Tako je s petletninami na Goriškem!

„Kako je s petletninami na Goriškem“, se je glasil jako važen članek v zadnjem in predzadnjem našem listu.

Odgovor na to vprašanje je že par let star, in sicer: tolminski šolski okraj dovoljuje učiteljstvu to, kar mu gre; goriški, sežanski, gradiščanski in tržiški okraj ter mesto Gorica,

ki so tudi v isti deželi, pa nočejo dovoljevati učiteljstvu, ki strada, mrvice kruha, češ, da tako pravi § 9. zak. iz l. 1906.

Napačno ne bo, ako se tu poda nekoliko reminiscence tega za goriško učiteljstvo velevažnega paragrafa.

Kmalu po sprejetju omenjenega zakona po deželnem zboru in po sankciji je vložil laški učitelj mesta Gorice prošnjo za priznanje petletnine, opirajoč se na zakon iz l. 1901 ter na člen V. zakona z dne 14. januarja 1906.

Goriški mestni šolski svet mu je prošnjo zavrnil z motivacijo, da mu po zakonu iz l. 1906. (§ 9.) gre petletnina šele „od prvega dne meseca, ki sledi neposredne dnevu pridobljene usposobljenosti.“

Omenjeni tovariš je na to podal ugovor, sklicujoč se na člen V. zakona iz l. 1906., ki pravi v svojem II. odstavku: S tem zakonom se ne premeni pravica do višjih plač, katere so dosegli člani učiteljstva zaradi prejšnjih zakonov.

In tako je hodila zadeva od inštanca do inštanca ter prišla k upravnemu sodišču. Pred upravnim sodiščem je zastopal rekurenta neki advokat iz Gorice, menda dr. V. Tu je stvar propadla.

Upravno sodišče se je držalo suhega besedila zakona. Po mojem sta bili ravno merodajni besedi v citiranem II. odstavku 5. člena: „so dosegli!“

Sicer nimam pri rokah nemškega besedila zakona in tudi ne razsodbe upravnega sodišča, ki pride pri tem v poštev, a se ne motim, če trdim, da sta ravno ti dve suhi besedi usodopolni za goriško učiteljstvo. Da bi tu bil sedanjik, bi gotovo reusirali, a tako smo izgubili grizljaj, ki bi nam v teh časih dobrodošel.

Vrag vzemi — pretekli čas!

Kakor sem se potem o zadevi informiral pri tedanjih dež. poslancih, niso bili mnenja c. kr. okr. šolskih svetov, ki ne dovoljujejo petletnin učiteljstvu v smislu prejšnjega zakona, t. j. onemu učiteljstvu, ki je uživalo ono ugodnost po zakonu iz l. 1901.

Lansko leto se mi je reklo od merodajnih gg. deželnih poslancev, da se premeni oni paragraf v smislu, da se onemu učiteljstvu, ki se mu je šlo petletnico po starem, tudi za naprej ugotovi potom novele k zakonu iz l. 1906.

Pravično in potrebno bi bilo, da bi se vsemu učiteljstvu dalo to mrvico kruha.

Deželni zbor je šel takrat v zrak — in naša zadeva je tudi šla v „vilice“.

Učiteljstvo onih par borov prav težko pogreša, še bolj, ker je moralo čakati po prvi petletnici za drugo sedem let. To so sedemletnice in ne petletnice. In ta neznosna draginja, ki nas tlači tako, da več dihati ne moremo!

H koncu naj omenimo, da želi učiteljstvo, da bi se zadeva spravila v tek in da bi tudi goriški, sežanski in ostati okraj jeli posnemati tolminskega, ki se mu mora reči, da vidi in spozna težki gmotni položaj učiteljstva v tej grozni draginji najpotrebnejših živil.

Vso čast — komur čast!

Zastopniki učiteljstva v okrajnih šolskih svetih, zgenite se; kaj ne slišite kruljenja želočev?

Posnemajte tolminske učiteljske zastopnike v tej zadevi! —lj—

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga s omejenim izstvom.

Promet do konca avgusta K 168.683-09.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošti njih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer

Prošnja do blagih src!

Trg Mokronog je zadela grozovita nesreča. Požar je v soboto, 19. avgusta, v Mokronogu ljuto razsajal ter spravil v par urah skoraj cel trg v pepel. Zgorela so stanovanjska poslopja, hlevi, kozelci, živina, obleka, krma, žito, denar in poljedelska orodja.

Beda je nepopisna!

Prosimo torej vsa blaga srca, da priskočijo obupanim siromakom blagohotno na pomoč, da se vsaj za prvi trenotek osuše solze onim, ki z obupom zro v pepel svojih uničenih domovanj. Vsak dar, bodisi v obleki, denarju, žitu ali hrani, dobi hvaležna srca obupanih pogorelcev.

Posiljajte hvaležno sprejema:

„Odbor za podpore potrebne pogorelce v Mokronogu“.

Za odbor:

Josip Tekavčič m. p., sodni predstojnik; Fran Arh m. p., davčni predstojnik; Ivan Hutter m. p., sodnik; Hinko Bukowitz m. p., župnik; Ivan Pirnat m. p., nadučitelj; Josip Tratar m. p., učitelj; Peter Strel m. p., trgovec; Ivan Zihel m. p., trgovec.

Značilno imenovanje.

S Primorskega, 22. avgusta 1911.

Listi poročajo, da je ravnatelj c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici imenovan profesor na gimnaziji v Gorici, Franc Žnideršič.

Odprto moramo povedati, da nas je to imenovanje prasenetilo. Vsa čast prof. Žnideršiču, ki ga poznamo kot izbornega strokovnjaka v latinščini in grščini, a od ravnatelja učiteljskega zahtevamo mi še kaj drugega, zahtevamo namreč popolno izvedenost v vprašanih vzgoje učiteljstva ljudskih šol in bistva te šole same. Profesor klasičnih jezikov pa ima, to nam mora priznati vsak nepristranski motrilec, v svojem službenem zvanju najmanj prilike, seznaniti se s temi vprašanji. Novi ravnatelj bo morda izboren administrator, a prav lepo bi se mi zahvalili, če bi začel učiti pedagogiko ter jo, recimo, pri izpitih za meščanske šole tudi izpraševati; a vendar je zahteva le naravna, da bi ravnatelj teoretično pedagoškega zavoda (in to je učiteljske) bil tudi v tem predmetu kompetentna oseba. Že v preteklosti smo le težko gledali, kako so na tem zavodu delali s pedagogiko, ker — žal — prejšnji ravnatelj ni smatral pedagogiko, ampak administracijo glavnim poslom; prav čudno je, da navedemo le nekaj, da se izpitnim komisarjem za pedagogiko pri meščansko-šolskih izpitih ni določil strokovnjak tega predmeta na učiteljski, ampak profesor slovenščine (in klasičnih jezikov) na gimnaziju. Nadejali smo se, da bo zdaj nastopilo na tem zavodu nova tako potrebna era prave moderne pedagogike, zakaj po raznih znamenjih smo smeli upati, da bo ob izpopolnitvi ravnateljskega mesta prišla v poštev strokovno-praktična stran tega vprašanja, a zdaj vidimo, da se je upoštevala le akademična. Škoda! Modern pedagog bi imel v Gorici toliko dela! Tiste vadnice! Sicer je pa to imenovanje obenem slovenski javnosti dokaz, da vlada z namenarja učiteljskega po Slovenskem; zakaj če izmed profesorjev-strokovnjakov petih učiteljskih na Slovenskem ni bilo mogoče izbrati enega za mesto ravnatelja, potem je to le dokaz, da so ta učiteljskega vladnim faktorjem — Hekuba!

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

ljaleci, ampak je brez njihove pomoči priveditev razstave nemogoča. Oglasil se je en učitelj, a ne smemo misliti, da je ta kak Efiat. Sigurno je ta učitelj, tovariš Stigelmajer, oni ki dobi kot kongresov tajoik primerno nagrado.

Kakor želimo hrvaškimi tovarišem izboljšanje gmotnega stanja, tako nas tudi veseli, da je bila hrvaška javnost primorana pripoznati moč, ki se mora nanjo pri gotovih prireditvah računati.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Šmarnsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo namesto, kakor je bilo napovedano 6. avgusta pri Sv. Križu na Slatini, dne 13. avgusta pri Smelcu v Mestinju iz raznih razlogov. Škoda je bila morebiti v tem, da zborovanje ni bilo tako obiskano, kakor je pri takih vremenskih razmerah pri nas navada in pa, da se nismo mogli držati dnevnega reda, ker sta oba napovedana predavatelja (tov. Flerè „O volji“ in tov. Gosak „O vplivu fizikalnih razmer v šoli“) odpovedala svoje referate. Vendar pa proti temu lahko zapišemo kot dobiček predavanje tov. Hinka Šumra „O risanju po Callistu“. Pri nas se je uvedla zahteva, da se drži v risanju najbolj Callistove poti, in tov. predavatelj, ki se peča s to metodo že dlje časa, nam nam je pokazal na primerih svoje uspehe in tudi kratko očrtal pot, ki jo hodi sam, opiraje se na metodo Callistovo. — Bili smo mu hvaležni za njegove migljaja in njegov trud.

Če se omenim, da smo razšli zadnji sklep glede prenosa Zaveznih pravil ter določili, da naj sodelujejo pri tem že zdaj vse šole, štirje (Sekirnik, Kurbus, Korbar, Flerè) pa zbera vsa mnenja ter eden, ki se ga še določi, referira na zato določenem zborovanju po zimi ter precizira morebitne izpremembe ter želje in nasvete — sem dovršil dnevni red tega zborovanja.

Prihodnjic pa se snidemo v novembru t. l. v Šmarju. —lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—

—lj—